

[← უკან](#)

[«წინა შემდეგ»](#)

საკასაციო საჩივარი

საქმის ნომერი	ბს-1151(კ-20)	კატეგორია	საგადასახადო ურთიერთობებიდან წარმოშობილი დავები
თარიღი	21/10/2021	სახეობა	საერთო სახელმწიფო და ადგილობრივ გადასახადებთან დაკავშირებით
შედეგი	დატოვებულია უცვლელად	დავის საგანი	თანხის დაბრუნება

გადაწყვეტილება/განჩინება

საქმე #ბს-1151(კ-20) 21 ოქტომბერი, 2021 წელი
ქ. თბილისი

ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატამ
შემდეგი შემადგენლობით:

მაია ვაჩაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
მოსამართლეები: ნუგზარ სხირტლაძე, ზიბინა სტურუა

სხდომის მდივანი – ანა ვარდიძე

კასატორი (მოსარჩელე) – ვ. ლ-ე; წარმომადგენელი – გ. გ-ე

მოწინააღმდეგე მხარე (მოპასუხე) – საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო; წარმომადგენლები – დ. მ-ი, ე. მ-ე

მესამე პირი – საქართველოს გენერალური პროკურატურა; წარმომადგენლები – ა. კ-ე, ნ. გ-ე

გასაჩივრებული გადაწყვეტილება – თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 9 ივლისის გადაწყვეტილება

დავის საგანი – თანხის დაბრუნება

ა ღ წ ე რ ი ლ ო ბ ი თ ი ნ ა წ ი ლ ი :

2014 წლის 8 ოქტომბერს ვ. ლ-ემ სასარჩელო განცხადებით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას, მოპასუხეების - საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახურის მიმართ.

მოსარჩელის განმარტებით, 2010 წლის 12 ივლისს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატამ საქმეზე #1/ზ-693-10 გამოტანილი განაჩენით საბოლოოდ სასჯელის სახედ და ზომად ვ. ლ-ეს განესაზღვრა 11 წლით თავისუფლების აღკვეთა, საიდანაც 1 წელი და 1 თვე სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში მოხდით, ხოლო დარჩენილი 9 წელი და 11 თვე პირობით 10 წლის და 11 თვის გამოსაცდელი ვადით, ჯარიმა - 600 000 ლარი.

მოსარჩელის მითითებით, აღნიშნული განაჩენით სახელმწიფოს წინაშე წარმოიშვა ვალდებულება, რომელიც მის მიერ შესრულებულ იქნა 2010 წლის 13 აგვისტოს, კერძოდ, სსიონან“ #44504 საგადასახადო ობიექტით სახილუმწიფო ბიუჯეტში გათვალისწინებული იქნა 600 000

ლარი. იმავე სასამართლოს მიერ ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა საფუძველზე გამოტანილი 2013 წლის 2 აგვისტოს განაჩენით კი, ზემოთაღნიშნული ვალდებულება მთლიანად იქნა შეწყვეტილი, კერძოდ, ვ. ლ-ის შუამდგომლობა დაკმაყოფილდა და სასამართლომ შთანთქმის პრინციპის გამოყენებით დაადგინა: „საბოლოოდ მსჯავრდებულ ვ. ლ-ეს სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვროს 2 წლით თავისუფლების აღკვეთა, საიდანაც 2 თვე და 15 დღე განესაზღვროს სასჯელადსრულების დაწესებულებაში მოხდით, ხოლო 1 წელი, 9 თვე და 15 დღე ჩათვალოს პირობითი და გამოსაცდელ ვადად დაუდგინდეს 1 წელი, 4 თვე და 15 დღე.

მოსარჩელე განმარტავს, რომ სასჯელის საბოლოო სახედ და ზომად გამოყენებულ და დადგენილ იქნა მხოლოდ თავისუფლების აღკვეთა გარკვეული ვადით, ხოლო სასამართლოს მიერ სასჯელის სახედ განსაზღვრული ჯარიმა 600 000 ლარის ოდენობით იმავე სასამართლოს მიერ იქნა გაუქმებული. მოსარჩელე მიიჩნევს, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2013 წლის 2 აგვისტოს განაჩენის კანონიერ ძალაში შესვლის პირობებში, 600 000 ლარი არის უსაფუძვლოდ და ზედმეტად გადახდილი, რადგან შემდგომში შეწყდა არსებული საფუძველი - ვალდებულება. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2013 წლის 2 აგვისტოს გადაწყვეტილება უცვლელად დარჩა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2014 წლის 28 მარტის განაჩენით.

მოსარჩელე მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტზე, რომლის თანახმად, პირს, რომელმაც სხვას ვალდებულების შესასრულებლად რაიმე გადასცა, შეუძლია მოსთხოვოს ვითომ-კრედიტორს (მიმღებს) მისი უკან დაბრუნება, თუ ვალდებულება შეწყდა შემდგომში.

მოსარჩელე აღნიშნავს, რომ 2014 წლის 9 ივლისს მან შესაბამისი განცხადებითა და დასაბუთებით მიმართა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახურს და ზედმეტად და უსაფუძვლოდ გადახდილი თანხის - 600 000 ლარის უკან დაბრუნება და მის ანგარიშზე ჩარიცხვა მოითხოვა. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახურის 2014 წლის 22 ივლისის #18/51315 გადაწყვეტილებით მისი განცხადება არ დაკმაყოფილდა. გადაწყვეტილებაში აღინიშნა, რომ ზედმეტად ან შეცდომით გადახდილი სხვა შემოსულობების დაბრუნება ხორციელდება გადახდელის წერილობითი განცხადების საფუძველზე, რომელსაც უნდა ახლდეს იმ აღმასრულებელი, სასამართლო ან საკანონმდებლო ხელისუფლების, აგრეთვე, სხვა სახელმწიფო ან ადგილობრივი თვითმმართველობის შესაბამისი ორგანოს წერილობითი დასტური (უფლებამოსილი პირის ხელმოწერით და ბეჭდით), სხვა შემოსულობების ზედმეტად ან შეცდომით ჩარიცხვის შესახებ, ვისი გაწეული მომსახურების სანაცვლოდაც იქნა გადახდილი სხვა შემოსულობები“. მოსარჩელეს მიეთითა, რომ მას უნდა მიემართა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სსიპ აღსრულების ეროვნული ბიუროსათვის.

მოსარჩელის განმარტებით, 2014 წლის 11 აგვისტოს მან #111886/01-ით ადმინისტრაციული საჩივრით მიმართა საქართველოს ფინანსთა მინისტრს და აღნიშნა, რომ სრულიად საკმარისი იყო თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2013 წლის 2 აგვისტოს კანონიერ ძალაში შესული განაჩენი, რომელიც შეიცავდა თანხის დაბრუნებისათვის საკმარის ინფორმაციას და მას არ ესაჭიროებოდა სააღსრულებო ბიუროს ან რომელიმე სხვა ორგანოს დამატებითი დასტური. ამდენად, ვ. ლ-ემ შესაბამისი განმარტებებისა და დასაბუთების საფუძველზე, მისი საჩივრის დაკმაყოფილება და სახაზინო სამსახურისათვის თანხის უკან დაბრუნების დავალება მოითხოვა. საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2014 წლის 5 სექტემბრის #266 ბრძანებით არ დაკმაყოფილდა ვ. ლ-ის ადმინისტრაციული საჩივარი. მოსარჩელე მიიჩნევს, რომ აღნიშნულით დაირღვა საქართველოს კონსტიტუციის 82-ე მუხლის მე-2 პუნქტი და „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-4 მუხლის მოთხოვნა, აგრეთვე, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტი და საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2009 წლის 30 დეკემბრის #916 ბრძანების შესავალი ნაწილისა და VIII თავის მე-15 მუხლის პირველი და მე-3 პუნქტების მოთხოვნები.

ამდენად, მოსარჩელემ საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახურის 2014 წლის 22 ივლისის #18/51315 გადაწყვეტილებისა და საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2014 წლის 5 სექტემბრის #266 ბრძანების ბათილად ცნობა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახურისათვის მოსარჩელის სასარგებლოდ მის მიერ ზედმეტად გადახდილი 600 000 (ექვსასი ათასი) ლარის დაბრუნების დავალება მოითხოვა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 26 დეკემბრის განჩინებით მოსარჩელე ვ. ლ-ის სარჩელზე საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახურის 2014 წლის 22 ივლისის #18/51315 გადაწყვეტილებისა და საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2014 წლის 5 სექტემბრის #266 ბრძანების ბათილად ცნობის ნაწილში შეწყდა საქმის წარმოება იმ საფუძველით, რომ მოსარჩელემ უარი თქვა სარჩელზე. ამავე სხდომაზე მოსარჩელემ დააზუსტა სასარჩელო მოთხოვნა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახურისათვის მის მიერ როგორც უსაფუძვლოდ გადახდილი 600 000 (ექვსასი ათასი) ლარის ვ. ლ-ისათვის დაბრუნების დავალება მოითხოვა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 26 დეკემბრის განჩინებით ვ. ლ-ის სარჩელი განსახილველად განსჯადობით გადაიგზავნა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიაში.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 9 მარტის გადაწყვეტილებით ვ. ლ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა; საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ვ. ლ-ის სასარჩელო მოთხოვნა 600 000 (ექვსასი ათასი) ლარი დაიბრუნა.

გადაწყვეტილება უცვლელად დარჩა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 14 მარტის განჩინებით.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 14 მარტის განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა საქართველოს ფინანსთა სამინისტრომ.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 30 ივნისის განჩინებით საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საკასაციო საჩივარი დასაშვებად იქნა ცნობილი. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 11 ოქტომბრის განჩინებით საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; გაუქმდა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 14 მარტის განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდა იმავე სასამართლოს.

საკასაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლომ დაარღვია ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-2 და 26-ე მუხლები, ასევე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-11 მუხლით დადგენილი განსჯადობის წესები, ვინაიდან გამოიყენა კანონი, რომელიც არ უნდა გამოეყენებინა და არ გამოიყენა კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა, რაც, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებისა და ამავე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველს წარმოადგენდა. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის მიხედვით, საქმე ხელახლა განსახილველად უნდა დაუბრუნდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატას, რომელმაც უნდა გადაწყვიტოს მოცემული საქმის განსჯადობის წესების დაცვით იმავე სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატისათვის გადაცემის საკითხი.

განჩინებაში, ასევე, აღინიშნა, რომ თანხა, რომლის დავისრებასაც მოსარჩელე მოითხოვს მოპასუხეზე, გადახდილ იქნა სახელმწიფო ბიუჯეტში კანონიერ ძალაში შესული განაჩენის აღსრულების მიზნით (ჯარიმის თანხა). შესაბამისად, საკასაციო პალატამ განმარტა, რომ მოცემული დავა მატერიალური თვალსაზრისით, კერძო-სამართლებრივ ნორმებთან შესაბამისობის კუთხით შემოწმებას ექვემდებარებოდა სწორედ ადმინისტრაციული წესით. სარჩელის სამართლებრივი საფუძველი თანხის უკან დაბრუნების შესახებ არ გამომდინარეობდა სამოქალაქო კანონმდებლობიდან, რამდენადაც შესაძლოა იყო განაჩენის აღსრულების საკითხი, რომელსაც საერთო არაფერი ჰქონდა სამოქალაქო კანონმდებლობასთან.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 27 ნოემბრის განჩინებით საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სააპელაციო საჩივარი თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 9 მარტის გადაწყვეტილებაზე საქმის მასალებთან ერთად განსჯადობის შესაბამისად, გადაეგზავნა უფლებამოსილ სასამართლოს - თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატას.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2018 წლის 12 იანვრის გადაწყვეტილებით საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 9 მარტის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება; ვ. ლ-ის სარჩელი მოპასუხე საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიმართ თანხის დაბრუნების თაობაზე ხელახლა განხილვის მიზნით დაუბრუნდა განსჯად სასამართლოს - თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას.

გადაწყვეტილების თანახმად, იმისათვის, რომ დაცული ყოფილიყო მოდავე მხარეთა საკუთარი უფლებებისა და ინტერესების მართლმსაჯულების განხორციელების მართლზომიერი სასამართლო კომპეტენცია, მოდავე მხარეებს არ შეზღუდვოდათ სადავო უფლების დაცვის ინსტანციური მართლმსაჯულებითი შესაძლებლობები და არ დარღვეულიყო განსჯად სასამართლოთა კომპეტენციის თანმიმდევრულობა, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ უნდა გაუქმებულიყო თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 9 მარტის გადაწყვეტილება და საქმე ხელახალი განხილვის მიზნით, განსჯადობის წესის დაცვით უნდა დაბრუნებოდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 2 აპრილის განჩინებით ვ. ლ-ის სარჩელი საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიმართ თანხის დაბრუნების თაობაზე მიღებულ იქნა სასამართლო წარმოებაში.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 31 მაისის განჩინებით საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-16 მუხლის პირველი ნაწილის საფუძველზე, საქმეში მესამე პირად ჩაბმულ იქნა საქართველოს მთავარი პროკურატურა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 29 იანვრის განჩინებით მესამე პირის - საქართველოს მთავარი პროკურატურის საპროცესო უფლებამონაცვლედ საქმეში ჩაერთო საქართველოს გენერალური პროკურატურა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 14 თებერვლის გადაწყვეტილებით ვ. ლ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა; საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ვ. ლ-ის სასარგებლოდ 600 000 (ექვსასი ათასი) ლარის გადახდა დაეკისრა.

საქალაქო სასამართლომ დადგინდა, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2010 წლის 5 მარტის განაჩენით ვ. ლ-ის მსჯავრი დაედო მასში, რომ მან ჩაიდინა ისეთი ყალბი საგადასახადო დოკუმენტის დამზადება გასაღების მიზნით

და გასაღესა, რომელიც არ არის ფასიანი ქაღალდი (შპს „ა...-ის“ ეპიზოდი), დანაშაული, გათვალისწინებული საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით, რისთვისაც სასჯელის ზომად განესაზღვრა ჯარიმა 200 000 ლარის ოდენობით; ჯგუფურად ისეთი ყალბი საგადასახადო დოკუმენტის დამზადება გასაღების მიზნით და გასაღება, რომელიც არ არის ფასიანი ქაღალდი (შპს „ლ...“-ის ეპიზოდი), დანაშაული, გათვალისწინებული საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით, რისთვისაც სასჯელის ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 4 წლის ვადით; ჯგუფურად ისეთი ყალბი საგადასახადო დოკუმენტის დამზადება გასაღების მიზნით და გასაღება, რომელიც არ არის ფასიანი ქაღალდი (შპს „ა...ს“ ეპიზოდი), დანაშაული, გათვალისწინებული საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით, რისთვისაც სასჯელის ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა - 4 წლის ვადით; ჯგუფურად ისეთი ყალბი საგადასახადო დოკუმენტის დამზადება გასაღების მიზნით და გასაღება, რომელიც არ არის ფასიანი ქაღალდი (შპს „ფ...-ის“ ეპიზოდი), დანაშაული, გათვალისწინებული საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით, რისთვისაც სასჯელის ზომად განესაზღვრა ჯარიმა 200 000 ლარის ოდენობით; ჯგუფურად ისეთი ყალბი საგადასახადო დოკუმენტის დამზადება გასაღების მიზნით და გასაღება, რომელიც არ არის ფასიანი ქაღალდი (შპს „დ...-ის“ ეპიზოდი), დანაშაული, გათვალისწინებული საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით, რისთვისაც სასჯელის ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 4 წლის ვადით. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 59-ე მუხლის საფუძველზე, სასჯელები შეიკრიბა და საბოლოოდ ვ. ლ-ეს სასჯელის ზომად განესაზღვრა 12 (თორმეტი) წლით თავისუფლების აღკვეთა და ჯარიმა 600 000 (ექვსასი ათასი) ლარის ოდენობით სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2010 წლის 5 მარტის განაჩენი ვ. ლ-ემ გაასაჩივრა და ითხოვა ნაწილობრივ გამართლება. სააპელაციო სასამართლოს სხდომაზე პროკურორმა იშუამდგომლა საპროცესო შეთანხმების დამტკიცებისა და მსჯავრდებულის მიმართ საქმის არსებითი განხილვის გარეშე განჩინების გამოტანის თაობაზე.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 12 ივლისის განაჩენით დამტკიცდა საპროცესო შეთანხმება, რომლის თანახმად, ვ. ლ-ე ცნობილ იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით (შპს „ა...-ის“ ეპიზოდი) და სასჯელის ზომად განესაზღვრა ჯარიმა 200 000 ლარი; ვ. ლ-ე ცნობილ იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით (შპს „ლ...“-ის ეპიზოდი) და სასჯელის ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 4 წლით საიდანაც, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 50-ე მუხლის გამოყენებით, 5 თვე უნდა მოეხადა სასჯელადსრულების დაწესებულებაში, ხოლო დარჩენილი 3 წელი და 7 თვე, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 63-ე-64-ე მუხლების გამოყენებით, უნდა ჩათვლილიყო პირობით; ვ. ლ-ე ცნობილ იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით (შპს „ა...ს“ ეპიზოდი) და სასჯელის ზომად განესაზღვრა ჯარიმა 200 000 ლარი; ვ. ლ-ე ცნობილ იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით (შპს „ა...-ის“ ეპიზოდი) და სასჯელის ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 4 წლით, საიდანაც, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 50-ე მუხლის გამოყენებით, 5 თვე უნდა მოეხადა სასჯელადსრულების დაწესებულებაში, ხოლო დარჩენილი 3 წელი და 7 თვე საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 63-ე-64-ე მუხლების გამოყენებით, უნდა ჩათვლილიყო პირობით; ვ. ლ-ე ცნობილ იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით (შპს „ფ...-ის“ ეპიზოდი) და სასჯელის ზომად განესაზღვრა ჯარიმა 200 000 ლარი; ვ. ლ-ე ცნობილ იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით (შპს „დ...-ის“ ეპიზოდი) და სასჯელის ზომად, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 55-ე მუხლის გამოყენებით, განესაზღვრა 3 წლით თავისუფლების აღკვეთა, საიდანაც, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 50-ე მუხლის საფუძველზე, 3 თვე უნდა მოეხადა სასჯელადსრულების დაწესებულებაში, ხოლო დარჩენილი 2 წელი და 9 თვე, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 63-ე-64-ე მუხლების საფუძველზე, უნდა ჩათვლილიყო პირობით; საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 59-ე მუხლის თანახმად, ვ. ლ-ეს საბოლოოდ განესაზღვრა 11 წლით თავისუფლების აღკვეთა, საიდანაც 1 წელი და 1 თვე უნდა მოეხადა სასჯელადსრულების დაწესებულებაში, ხოლო დარჩენილი 9 წელი და 11 თვე უნდა ჩათვლილიყო პირობით 10 წლის და 11 თვის გამოსაცდელი ვადით, ჯარიმა 600 000 ლარი; ვ. ლ-ეს სასჯელის მოხდის ვადის ათვლა დაეწყო დაკავების მომენტიდან - 2009 წლის 16 ივნისიდან; ვ. ლ-ის მიმართ შერჩეული აღკვეთის ღონისძიება გაუქმდა; ვ. ლ-ის ყოფაქცევაზე კონტროლი პირობითი მსჯავრდების პერიოდში დაევალა პროზაგის ბიუროს მსჯავრდებულის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

საქალაქო სასამართლომ ასევე დადგინდა ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ აღსრულების ეროვნული ბიუროს თბილისის სააღსრულებო ბიუროს 2014 წლის 20 მაისის #40037 წერილის თანახმად, აღსრულების ეროვნული ბიუროს წარმოებაში იყო თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმის განხილვის პროცესის დასრულების შემდეგ 2010 წლის 12 ივლისის განაჩენის აღსრულების დასრულების თარიღის დადგენის მიზნით.

სასაბროტოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის თიერ 2010 წლის 12 ივლისს გაცემული #1/ზ-693-10 სააღსრულებო ფურცელი, რომლის მოთხოვნის საფუძველზე, ვ. ლ-ეს დაეკისრა ჯარიმა 600 000 ლარის ოდენობით სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ. აღნიშნული თანხა გადარიცხულია სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსრულების ეროვნული ბიუროს მიერ 2010 წლის 13 აგვისტოს.

ვ. ლ-ე სასჯელადსრულების დაწესებულებიდან გათავისუფლდა 2010 წლის 15 ივლისს.

საქალაქო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2013 წლის 27 თებერვლის განჩინებით მსჯავრდებულ ვ. ლ-ის მიმართ გავრცელდა 2012 წლის 28 დეკემბრის „ამნისტიის შესახებ“ საქართველოს კანონი. მსჯავრდებულ ვ. ლ-ის მიმართ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 12 ივლისის #01/3-693-10 განაჩენით საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით (შპს „დ...“-ის ეპიზოდი), საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით (შპს „ვ...“-ის ეპიზოდი) საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით (შპს „დ...“-ის ეპიზოდი) დანიშნული სასჯელები (მათ შორის, რეალური სასჯელი, პირობითი მსჯავრი და გამოსაცდელი ვადა) განახევრდა და განესაზღვრა 5 (ხუთი) წლით და 6 (ექვსი) თვით თავისუფლების აღკვეთა, საიდანაც 6 (ექვსი) თვე და 15 (თხუთმეტი) დღე განესაზღვრა სასჯელადსრულების დაწესებულებაში მოხდით, ხოლო 4 (ოთხი) წელი, 11 (თერთმეტი) თვე და 15 (თხუთმეტი) დღე ჩაეთვალა პირობითი 5 (ხუთი) წლის, 5 (ხუთი) თვის და 15 (თხუთმეტი) დღის გამოსაცდელი ვადით. განაჩენი სხვა ნაწილში დარჩა უცვლელი.

საქალაქო სასამართლომ ასევე დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს შუამდგომლობით მიმართა მსჯავრდებულმა ვ. ლ-ემ, რომელმაც 2013 წლის 17 აპრილის „საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში ცვლილებების შეტანის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, ამავე კოდექსის 59-ე მუხლში განხორციელებული ცვლილებების საფუძველზე, ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 12 ივლისის განაჩენის გადასინჯვა და სასჯელის შთანთქმის პრინციპით დადგენა ითხოვა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2013 წლის 2 აგვისტოს #1ა/გ-1830-13 განაჩენით მსჯავრდებულ ვ. ლ-ის შუამდგომლობა დაკმაყოფილდა; თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 12 ივლისის განაჩენში და თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 27 თებერვლის განჩინებაში შეტანილ იქნა ცვლილება; საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით (შპს „დ...“-ის ეპიზოდი) დანიშნულმა სასჯელმა (ამნისტიის გათვალისწინებით) – 2 (ორი) წლით თავისუფლების აღკვეთამ (საიდანაც 2 თვე და 15 დღე განესაზღვრა სასჯელადსრულების დაწესებულებაში მოხდით, ხოლო 1 წელი, 9 თვე და 15 დღე ჩაეთვალა პირობითი) **შთანთქა** ამავე მუხლით (შპს „ა...“-ის ეპიზოდი) დანიშნული თანაბარი სასჯელი, სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით (შპს „დ...“-ის ეპიზოდი) დანიშნული ნაკლებად მკაცრი სასჯელი (ამნისტიის გათვალისწინებით) 1 წელი და 6 თვე (საიდანაც 1 თვე, 15 დღე განესაზღვრა სასჯელადსრულების დაწესებულებაში მოხდით, ხოლო 1 წელი, 4 თვე და 15 დღე ჩაეთვალა პირობითი), ასევე, სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით (**სამი ეპიზოდი**) **თითოეული ეპიზოდისათვის დანიშნული ნაკლებად მკაცრი სასჯელი ჯარიმა - 200 000 ლარი** და საბოლოოდ მსჯავრდებულ ვ. ლ-ეს სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა 2 წლით თავისუფლების აღკვეთა, საიდანაც 2 თვე და 15 დღე განესაზღვრა სასჯელადსრულების დაწესებულებაში მოხდით (რაც უკვე მოხდილი აქვს), ხოლო 1 წელი, 9 თვე და 15 დღე ჩაეთვალა პირობითი და გამოსაცდელ ვადად დაუდგინდა 1 წელი, 4 თვე და 15 დღე. მსჯავრდებულის ყოფაქცევაზე, კონტროლის და დახმარების განხორციელება დაევა საქართველოს სასჯელადსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროს არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულებისა და პრობაციის ეროვნული სამსახურის ტერიტორიულ ორგანოს მსჯავრდებულის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 12 ივლისის განაჩენი და თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 27 თებერვლის განჩინება დანარჩენ ნაწილში დარჩა უცვლელი.

საქალაქო სასამართლომ ასევე დადგენილად მიიჩნია, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 2 აგვისტოს განაჩენი მსჯავრდებულმა ვ. ლ-ემ საკასაციო საჩივრით გაასაჩივრა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატაში. კასატორმა ითხოვა სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 2 აგვისტოს განაჩენში ცვლილების შეტანა, კერძოდ, განაჩენის სარეზოლუციო ნაწილში მითითება გადახდილი ჯარიმის - 600 000 ლარის დაბრუნების თაობაზე, სააღსრულებო ფურცლის გაცემა და სააღსრულებო ბიუროსათვის გადაგზავნა. ამასთან, კასატორმა მიუთითა, რომ არსებითად დაირღვა საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 259-ე, 260-ე, 274-ე, 280-ე და 310-ე მუხლების მოთხოვნები.

საქალაქო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2014 წლის 28 მარტის #1191აგ-13 განაჩენით ვ. ლ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

საკასაციო პალატამ იმსჯელა კასატორის მითითებაზე სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის ნორმების (სსსკ-ის 259-ე, 260-ე, 274-ე, 280-ე და 310-ე მუხლები) არსებითად დარღვევის ფაქტთან დაკავშირებით და განმარტა, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 2 აგვისტოს განაჩენის უკანონობაზე, დაუსაბუთებლობასა და უსამართლობაზე აპელირება

უსაფუძვლო იყო, ვინაიდან ვ. ლ-ის შუამდგომლობა დაკმაყოფილდა და თბილისის სააპელაციო სასამართლოს განაჩენით მას სასჯელი განესაზღვრა შთანთქმის პრინციპის გამოყენებით, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 59-ე მუხლში 2013 წლის 17 აპრილს შესული ცვლილებების შესაბამისად, რის თაობაზეც დასაბუთება მოცემული იყო განაჩენის სამოტივაციო ნაწილში. რაც შეეხება კასატორის მითითებას იმ გარემოებაზე, რომ განაჩენის სარეზოლუციო ნაწილში არ იყო აღნიშნული გადახდილი ჯარიმის დაბრუნების თაობაზე, რაც მისი მოსაზრებით, წარმოადგენდა სისხლის სამართლის საპროცესო ნორმების არსებით დარღვევას, საკასაციო პალატამ განმარტა, რომ კანონიერი საფუძვლების შესაბამისად გადახდილი ჯარიმის მსჯავრდებულისათვის დაბრუნების მექანიზმს საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი არ ითვალისწინებს. შესაბამისად, აღნიშნული მოთხოვნა და ამ მოთხოვნის დაკმაყოფილების საფუძვლად სისხლის სამართლის საპროცესო ნორმების არსებით დარღვევაზე მითითება უსაფუძვლო იყო და არ გამოიმდინარებდა საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსიდან. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 280-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, დაჯარიმებისა და სხვა ქონებრივი სახდელის ნაწილში განაჩენის აღსასრულებლად იწერება სააღსრულებო ფურცელი, შესაბამისად, საკასაციო პალატამ განმარტა, რომ კასატორის მოთხოვნა ამ ნაწილშიც უსაფუძვლო იყო, ვინაიდან ზემოაღნიშნული საპროცესო ნორმა აღსრულებული სასჯელის - გადახდილი ჯარიმის მსჯავრდებულისათვის უკან დაბრუნების მიზნით სააღსრულებო ფურცლის ამოწერის შესაძლებლობას არ ითვალისწინებდა. ამდენად, საკასაციო პალატამ მიიჩნია, რომ ვ. ლ-ის საკასაციო საჩივრის მოთხოვნები არ შეესაბამებოდა საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-300 მუხლის პირველი ნაწილით დადგენილ სააპელაციო სასამართლოს განაჩენის გასაჩივრების კანონით დადგენილ საფუძვლებს, რის გამოც იგი უსაფუძვლო იყო და არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, გასაჩივრებული განაჩენი დარჩა უცვლელი.

საქალაქო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ 2014 წლის 9 ივლისს ვ. ლ-ემ განცხადებით მიმართა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახურს და მოითხოვა 2010 წლის 13 აგვისტოს #44504 საგადასახადო დავალებით სს „...იდან“ სახელმწიფო ბიუჯეტში სახაზინო კოდზე - 302003264 გადახდილი ვ. ლ-ის ჯარიმის თანხის - 600 000 (ექვსასი ათასი) ლარის დაბრუნება და ჩარიცხვა თანდართულ საბანკო ანგარიშზე.

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახურის 2014 წლის 22 ივლისის #18/51315 წერილით ვ. ლ-ეს ეცნობა, რომ წერილში აღნიშნული თანხა ხაზინის ერთიან ანგარიშზე ჩარიცხული იყო სსიპ აღსრულების ეროვნული ბიუროს მიერ. საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2009 წლის 30 დეკემბრის #916 ბრძანებით დამტკიცებული ინსტრუქციის შესაბამისად, ზედმეტად ან შეცდომით გადახდილი სხვა შემოსულობების დაბრუნება ხორციელდება გადამხდელის წერილობითი განცხადების საფუძველზე, რომელსაც უნდა ახლდეს იმ აღმასრულებელი, სასამართლო ან საკანონმდებლო ხელისუფლების, აგრეთვე სხვა სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის შესაბამისი ორგანოს წერილობითი დასტური (უფლებამოსილი პირის ხელმოწერით და ბეჭდით, გარდა ელექტრონული დოკუმენტებისა) სხვა შემოსულობების ზედმეტად ან შეცდომით ჩარიცხვის შესახებ, ვისი გაწეული მომსახურების სანაცვლოდაც იქნა გადახდილი სხვა შემოსულობები. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, წერილში დასმულ საკითხთან დაკავშირებით, ვ. ლ-ეს განმარტა, რომ მას უნდა მიემართა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სსიპ აღსრულების ეროვნულ ბიუროსათვის. განმცხადებელს ასევე დაუბრუნდა წარდგენილი დოკუმენტაცია.

საქალაქო სასამართლომ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ ვ. ლ-ემ 2014 წლის 11 აგვისტოს საჩივრით მიმართა საქართველოს ფინანსთა მინისტრს და სახაზინო სამსახურისათვის 2010 წლის 13 აგვისტოს #44504 საგადასახადო დავალებით სს „...იდან“ სახელმწიფო ბიუჯეტში სახაზინო კოდზე - 302003264 გადახდილი ვ. ლ-ის ჯარიმის თანხის - 600 000 ლარის ვ. ლ-ისათვის დაბრუნების დავალება მოითხოვა.

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს 2014 წლის 5 სექტემბრის #266 ბრძანებით ვ. ლ-ის საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

საქალაქო სასამართლომ მიუთითა, რომ მხარეთა შორის სადავო როგორც მოთხოვნის დაკმაყოფილების ფაქტობრივი წინაპირობების არსებობა, ისე სამართლის ნორმების გამოყენების საკითხი, რომლებზე დაყრდნობითაც სასამართლომ უნდა შეამოწმოს სასარჩელო მოთხოვნის საფუძვლიანობა.

საქალაქო სასამართლოს აღნიშვნით, მოსარჩელემ სასამართლო სხდომებზე არაერთხელ განმარტა, რომ იგი ითხოვდა არა ზიანის ანაზღაურებას, არამედ სახელმწიფო ბიუჯეტიდან უსაფუძვლოდ გადახდილი თანხის დაბრუნებას.

ამასთან, მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძვლად მოსარჩელემ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით დადგენილ უსაფუძვლო გამდიდრების წესებზე, კერძოდ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტზე, რომლის მიხედვითაც, პირს, რომელმაც სხვას ვალდებულების შესასრულებლად რაიმე გადასცა, შეუძლია, მოსთხოვოს ვითომ-კრედიტორს (მიმღებს) მისი უკან დაბრუნება, თუ ვალდებულება გარიგების ბათილობის ან სხვა საფუძვლის გამო არ არსებობს, არ წარმოიშობა ან შეწყდა შემდგომში.

საქალაქო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სადავო ურთიერთობის სამართლებრივი საფუძვლის შერჩევასა სასამართლო არ არის შებოჭილი მხარეთა მიერ მითითებული სამართლებრივი საფუძვლებით და იგი თავად ანიჭებს კვალიფიკაციას საქმეში დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებს, მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი სასარჩელო მოთხოვნისა და

იურიდიული ინტერესის შესაბამისად (იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განმარტებები საქმეებზე: 14.03.2005წ. განჩინება #ას-973-1208-04, 28.12.2010წ. #ას-877-825-2010 გადაწყვეტილება, 25.03.2013წ. #ას-1350-1275-2012 განჩინება, 25.09.2015წ. #ას-641-607-2015 განჩინება).

საქალაქო სასამართლომ მიუთითა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, სადავო საკითხი შეეხება სახელმწიფო ბიუჯეტში ჩარიცხული თანხის დაბრუნებას, რომლის გადახდის საფუძველიც, მოსარჩელის მოსაზრებით, თანხის გადახდის შემდგომ გაუქმდა და აღარ არსებობდა.

საქალაქო სასამართლომ აღნიშნა, რომ როგორც ვ. ლ-ის მიერ საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთვის მიმართვის პერიოდში მოქმედი „საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს დებულების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 17 დეკემბრის #341 დადგენილების მე-3 მუხლის „ა“-„ლ“ ქვეპუნქტების, ისე ამჟამად მოქმედი „საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს დებულების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 31 მარტის #168 დადგენილების მე-3 მუხლის „ა“-„ლ“ ქვეპუნქტების თანახმად, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ფუნქციებში შედის ქვეყნის საფინანსო სისტემის მართვა.

საქალაქო სასამართლომ განმარტა, რომ საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მნიშვნელოვანი როლი აკისრია სახელმწიფო ბიუჯეტის ფორმირებისა და შესრულების პროცესში, რომელიც, ასევე, მოიცავს სახელმწიფო ბიუჯეტში ზედმეტად გადახდილი თანხების დაბრუნების უზრუნველყოფის საკითხსაც. შესაბამისად, სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხის პოზიცია, რომ საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო არ იყო სათანადო მოპასუხე აღნიშნულ სამართლებრივ ურთიერთობაში. ბიუჯეტში ზედმეტად გადახდილი თანხის დაბრუნების უზრუნველყოფაც სწორედ მის უფლებამოსილებებს განეკუთვნებოდა.

საქალაქო სასამართლომ მიუთითა საქართველოს ბიუჯეტის კოდექსის 18¹ მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის თანახმად, სახელმწიფო ხაზინის ერთიან ანგარიშზე ბიუჯეტის შემოსულობის ზედმეტად ან შეცდომით გადახდილი თანხის დაბრუნების და შემოსულობის სხვა სახეში გადატანის, აგრეთვე უცხო ქვეყნის მოქალაქის მიერ საქართველოში შექმნილ საქონელზე გადახდილი დამატებული ღირებულების გადასახადის დაბრუნების წესი განისაზღვრება საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანებით.

სასამართლომ ასევე მიუთითა „ბიუჯეტების შემოსულობების აღრიცხვა-ანგარიშგებისა და ანგარიშსწორების განხორციელებისა და ბიუჯეტში ზედმეტად ან შეცდომით გადახდილი შემოსულობის თანხის დაბრუნების, აღრიცხვისა და ანგარიშგების შესახებ“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2009 წლის 30 დეკემბრის #916 ბრძანების მე-15 მუხლის პირველ და მე-2 პუნქტებზე, რომელთა მიხედვით, სხვა შემოსულობების ზედმეტად ან შეცდომით გადახდილი თანხის დაბრუნება ან სხვა შემოსულობების სახეში გადატანა ან/და ბიუჯეტის კოდის არასწორი სიმბოლოებით ხაზინის ერთიან ანგარიშზე მიმართვის შემთხვევაში შეცდომის გასწორება ხორციელდება ხაზინის ერთიანი ანგარიშიდან სახელმწიფო ხაზინის მიერ გადამხდელის წერილობითი განცხადების საფუძველზე, სახსრების მფლობელის ანგარიშზე არსებული თანხების ფარგლებში. წერილს თან უნდა ახლდეს იმ აღმასრულებელი, სასამართლო ან საკანონმდებლო ხელისუფლების, აგრეთვე სხვა სახელმწიფო და თვითმმართველობის შესაბამისი ორგანოს წერილობითი დასტური (უფლებამოსილი პირის ხელმოწერით და ბეჭდით, გარდა ელექტრონული დოკუმენტებისა) სხვა შემოსულობების ზედმეტად ან შეცდომით ან/და თვითმმართველი ერთეულის კოდის არასწორი სიმბოლოებით ჩარიცხვის შესახებ, ვისი გაწეული მომსახურების სანაცვლოდაც იქნა გადახდილი სხვა შემოსულობები.

ამავე მუხლის მე-5 ნაწილის შესაბამისად, სახელმწიფო ხაზინა არ ადასრულებს და უბრუნებს მოთხოვნას ზედმეტად ან შეცდომით გადახდილი სხვა შემოსულობების თანხის დაბრუნების ან სხვა შემოსულობების სახეში გადატანის ან/და ბიუჯეტის კოდის არასწორი სიმბოლოებით ხაზინის ერთიან ანგარიშზე ჩარიცხული თანხის გასწორების შესახებ განმცხადებელს და შესაბამის აღმასრულებელ, სასამართლო, საკანონმდებლო, აგრეთვე სხვა სახელმწიფო და თვითმმართველობის ორგანოს იმ შემთხვევაში, თუ: ა) დოკუმენტაცია არასრული ან არასრულყოფილია; ბ) წერილში მითითებული თანხა აღემატება გადამხდელის მიერ სხვა შემოსულობათა სახეში გადახდილ თანხას.

სასამართლომ განმარტა, რომ სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ზედმეტად გადახდილი თანხის დაბრუნების უფლების წარმოშობისთვის, ზემოთ მითითებული კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტის თანახმად, სავალდებულოა შემდეგი წინაპირობების კუმულატიურად არსებობა: (1) აღნიშნული თანხა უნდა იყოს ზედმეტად, საფუძვლის გარეშე გადახდილი სახელმწიფო ბიუჯეტში; (2) თანხის დაბრუნებასთან დაკავშირებით პირმა წერილობით უნდა მიმართოს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახურს; (3) წარდგენილ უნდა იქნეს ასევე აღმასრულებელი, სასამართლო ან საკანონმდებლო ხელისუფლების, აგრეთვე სხვა სახელმწიფო და თვითმმართველობის შესაბამისი ორგანოს წერილობითი დასტური; (4) არ უნდა არსებობდეს „ბიუჯეტების შემოსულობების აღრიცხვა-ანგარიშგებისა და ანგარიშსწორების განხორციელებისა და ბიუჯეტში ზედმეტად ან შეცდომით გადახდილი შემოსულობის თანხის დაბრუნების, აღრიცხვისა და ანგარიშგების შესახებ“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2009 წლის 30 დეკემბრის #916 ბრძანების მე-15 მუხლის მე-5 პუნქტით განსაზღვრული წინაპირობები.

სასამართლომ მიიჩნია, რომ ვ. ლ-ის მიერ გადახდილ 600 000 ლარს სამართლებრივი საფუძველი გამოეცალა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2013 წლის 2 აგვისტოს განაჩენის საფუძველზე. შესაბამისად, იგი უნდა ჩათვლილიყო სახელმწიფო ბიუჯეტში ზედმეტად გადახდილ თანხად, რაც მოსარჩელისათვის წარმოშობდა აღნიშნული თანხის დაბრუნების სამართლებრივ საფუძველს.

სასამართლოს მითითებით, დადგენილი იყო, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2013 წლის 2 აგვისტოს განაჩენით თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 12 ივლისის განაჩენში და თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 27 თებერვლის განჩინებაში შეტანილი იქნა ცვლილება; შპს „ლ...“-ის ეპიზოდზე დანიშნულმა სასჯელმა (აწმისტიის გათვალისწინებით) შთანთქა ამავე მუხლით შპს „ა...“-ის, შპს „დ...“-ის ეპიზოდებზე დანიშნული სასჯელები და ასევე, შპს „ბ...“-ის, შპს „ა...ს“ და შპს „ფ...“-ის ეპიზოდებში განსაზღვრული ჯარიმა და საბოლოოდ მსჯავრდებულ ვ. ლ-ეს სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა 2 წლით თავისუფლების აღკვეთა, საიდანაც 2 თვე და 15 დღე განესაზღვრა სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში მოხდით (რაც უკვე მოხდილი აქვს), ხოლო 1 წელი, 9 თვე და 15 დღე ჩაეთვალა პირობით და გამოსაცდელ ვადად დაუდგინდა 1 წელი, 4 თვე და 15 დღე. ამდენად, სასამართლომ მიიჩნია, რომ აღნიშნული განაჩენით განსაზღვრული საბოლოო სასჯელის სახე და ზომა აღარ მოიცავდა ჯარიმის სახით დაკისრებულ სასჯელს.

სასამართლომ მიუთითა, რომ იგი ვერ იმსჯელებდა მესამე პირის - საქართველოს გენერალური პროკურატურის წარმომადგენლის არგუმენტზე იმასთან დაკავშირებით, რომ ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო სასჯელთა შთანთქმის პრინციპის გამოყენება არ შეიძლება გავრცელებულიყო ჯარიმის სახით დაკისრებულ, უკვე აღსრულებულ სასჯელზე. სასამართლომ მიიჩნია, რომ ამ არგუმენტის შეფასება ვერ მოხდებოდა წინამდებარე დავის განხილვის ფარგლებში. ამ არგუმენტზე მსჯელობის უფლებამოსილება გააჩნდა მხოლოდ სისხლის სამართლის სასამართლოს, ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო განაჩენის გადასინჯვისას. განსახილველ შემთხვევაში, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2013 წლის 2 აგვისტოს განაჩენის სარეზოლუციო ნაწილში ნათლად იყო მითითებული, რომ თავისუფლების აღკვეთის სახით შეფარდებულმა სასჯელმა შთანთქა დანაშაულის სამი ეპიზოდისთვის დანიშნული სასჯელი ჯარიმა (თითოეული ეპიზოდისთვის 200 000 ლარი). შედეგად, სარეზოლუციო ნაწილით ხელახლა განისაზღვრა საბოლოო სასჯელის სახე და ზომა: „2 წლით თავისუფლების აღკვეთა, საიდანაც 2 თვე და 15 დღე განესაზღვრა სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში მოხდით (რაც უკვე მოხდილი აქვს), ხოლო 1 წელი, 9 თვე და 15 დღე ჩაეთვალა პირობით და გამოსაცდელ ვადად დაუდგინდა 1 წელი, 4 თვე და 15 დღე“.

სასამართლომ აღნიშნა, რომ ზემოხსენებული განაჩენის გამოტანისას ჯარიმის სახით დაკისრებული სასჯელი უკვე აღსრულებული იყო (ჯარიმა 600 000 ლარის ოდენობით სახელმწიფო ბიუჯეტში გადაირიცხა 2010 წლის 13 აგვისტოს). მიუხედავად ამისა, საბოლოო სასჯელის სახედ და ზომად სასამართლო არ მოიხსენიებდა თუნდაც უკვე გადახდილ ჯარიმას, როგორც უკვე აღსრულებულ, მოხდილ სასჯელს. სასამართლომ განმარტა, რომ აღნიშნულმა განაჩენმა სასჯელის დანიშვნის ნაწილში ჩაანაცვლა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 12 ივლისის განაჩენი და თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 27 თებერვლის განჩინება. სასჯელის დანიშვნის ნაწილში მათი სამართლებრივი მოქმედება შეწყდა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 2 აგვისტოს განაჩენის ამოქმედების შემდეგ.

საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 414-ე მუხლის მე-8 ნაწილის თანახმად, „საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ“ 2013 წლის 17 აპრილის საქართველოს კანონით დადგენილ ამ კოდექსის 59-ე მუხლის რედაქციას აქვს უკუძალა იმ მსჯავრდებულის მიმართ, რომელსაც დანაშაულთა/განაჩენთა ერთობლიობის დროს საბოლოო სასჯელი დაენიშნა აღნიშნული ცვლილების ამოქმედებამდე არსებული რედაქციის შესაბამისად. ამასთან, საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 332¹ მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ამ კოდექსის 310-ე მუხლში ჩამოთვლილ საფუძველზე ერთად, ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო განაჩენი გადასინჯება იმ შემთხვევაშიც, თუ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 414-ე მუხლის მე-8 ნაწილი იწვევს მსჯავრდებულის მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ამდენად, საქალაქო სასამართლომ განმარტა, რომ მოცემული ნორმების საფუძველზე, ახლად გამოვლენილი გარემოების საფუძველით სისხლის სამართლის საქმის განხილვის ერთ-ერთ წინაპირობას წარმოადგენს ის გარემოება, ამსუბუქებს თუ არა უკუძალის გამოყენების შემთხვევაში ახალი ნორმის მოქმედება მსჯავრდებულის მდგომარეობას. ამასთან, სასამართლომ მიიჩნია, რომ ჯარიმის სახით დაკისრებული სასჯელის შთანთქმის წინაპირობების არსებობის, ასევე, უკვე გადახდილ ჯარიმაზე სასჯელთა შთანთქმის პრინციპის გავრცელების მართებულობის საკითხის შეფასება ადმინისტრაციული სასამართლოს კომპეტენციას არ განეკუთვნებოდა. ეს საკითხი უკვე გადაწყვეტილი იყო სისხლის სამართლის საქმეზე გამოტანილი, კანონიერ ძალაში შესული განაჩენით. რამდენადაც სასამართლომ კანონის უკუძალა გაავრცელა უკვე გადახდილ ჯარიმაზე, ე. ი. მან ჩათვალა, რომ ახალი საკანონმდებლო ნორმის მოქმედებას ამ მხრივ უნდა გაეუმჯობესებინა მსჯავრდებულის მდგომარეობა. შედეგად, საბოლოო განაჩენის სარეზოლუციო ნაწილში, საბოლოოდ განსაზღვრულ სასჯელის სახედ და ზომად ჯარიმა აღარ ფიგურირებდა. ეს კი ნიშნავდა იმას, რომ აღარ არსებობდა ჯარიმის გადახდის ვალდებულების დამდგენი სამართლებრივი ძალის მქონე, მოქმედი სასამართლო განაჩენი. წინამდებარე ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი დავის განხილვის მიზნებისთვის სწორედ ეს მოცემულობა იყო გადამწყვეტი და არა ზოგადად, ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო სისხლის სამართლის საქმეზე უკვე მოხდილი სასჯელის მიმართ შთანთქმის წესის გაარკვევით მართებულობა.

საქალაქო სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხისა და მესამე პირის მოსაზრება იმასთან დაკავშირებით, რომ რადგანაც წარსულში ჯარიმის გადახდა მოხდა მოქმედი განაჩენის საფუძველზე, ჯარიმა უსაფუძვლოდ გადახდილად ვერ ჩაითვლებოდა. ეს მოსაზრება მართებული იქნებოდა იმ შემთხვევაში, თუკი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 12 ივლისის განაჩენისა და თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 27 თებერვლის განჩინების სარეზოლუციო ნაწილით ჯარიმის სახით დაკისრებული სასჯელის ჩანაცვლება არ მოხდებოდა ახალი განაჩენით დაკისრებული საბოლოო განაჩენით და თუკი ახალ განაჩენში არ იქნებოდა ასახული დასკვნა ჯარიმის სახით დაკისრებული სასჯელის უფრო მკაცრი სასჯელით შთანთქმავზე. თუმცა, განაჩენში პირდაპირ იყო მითითებული, რომ თავისუფლების აღკვეთის სახით დანიშნულმა სასჯელმა შთანთქმა ჯარიმის სახით დაკისრებული სასჯელი, ხოლო საბოლოო სასჯელის სახედ და ზომად განსაზღვრულ სასჯელში ჯარიმა სრულებით აღარ ფიგურირებდა. ეს კი, საქალაქო სასამართლოს შეფასებით, მიუთითებდა იმაზე, რომ ჯარიმის სახით დაკისრებული სასჯელი შთანთქმის შედეგად ფაქტობრივად გაუქმდა და ამოირიცხა დანიშნული საბოლოო სასჯელიდან.

საქალაქო სასამართლოს მოსაზრებით, ნიშანდობლივი იყო ასევე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის მსჯელობა ვ. ლ-ის საკასაციო საჩივართან დაკავშირებით, სადაც იგი ითხოვდა განაჩენის სარეზოლუციო ნაწილში გადახდილი ჯარიმის დაბრუნების შესახებ დასკვნის ასახვას. საკასაციო სასამართლოს მიერ მიღებულ 2014 წლის 28 მარტის განაჩენს ვ. ლ-ის საკასაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის თაობაზე საფუძველად დაედო არა ის არგუმენტი, რომ ვ. ლ-ის მიერ გადახდილი ჯარიმის თანხა დაბრუნებას არ ექვემდებარებოდა, არამედ ის, რომ კანონიერი საფუძველების შესაბამისად გადახდილი ჯარიმის მსჯავრდებულისათვის დაბრუნების მექანიზმს საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი არ ითვალისწინებდა. შესაბამისად, სისხლის სამართლის საქმის ფარგლებში სასამართლომ ღიად დატოვა საკითხი, ვინაიდან სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი არ ითვალისწინებს მსგავს პროცედურას.

ამგვარად, დასკვნის სახით საქალაქო სასამართლომ აღნიშნა, რომ არსებული მოცემულობით, დავის განხილვის დროისათვის აღარ არსებობდა ისეთი მოქმედი სამართლებრივი დოკუმენტი, რომელიც ვ. ლ-ის მიერ ბიუჯეტში გადახდილი თანხის გადახდის საფუძველს წარმოშობდა. შესაბამისად, თანხა უნდა ჩათვლილიყო უსაფუძვლოდ გადახდილად და იგი მოსარჩელეს უკან უნდა დაბრუნებოდა.

საქალაქო სასამართლომ აღნიშნა, რომ დასახელებული კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები სახელმწიფო ბიუჯეტში ზედმეტად გადახდილი თანხის უკან დაბრუნებასთან დაკავშირებით სავალდებულო დანაწესად ადგენს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახურში იმ აღმასრულებელი, სასამართლო ან საკანონმდებლო ხელისუფლების, აგრეთვე სხვა სახელმწიფო და თვითმმართველობის შესაბამისი ორგანოს წერილობითი დასტურის წარდგენას. ასეთი თანხმობა კი მოსარჩელის მიერ არ ყოფილა წარდგენილი და ვერც იქნებოდა, რადგანაც თანხა გადახდილი იყო განაჩენის საფუძველზე, ხოლო სასამართლოს მიერ მიღებულ საბოლოო განაჩენში თანხის დაბრუნების პროცედურის თაობაზე მითითება არ ყოფილა.

ამდენად, საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ რადგანაც საჯარო კანონმდებლობა არ მოიცავდა პირდაპირ დანაწესს სისხლის სამართლის საქმეზე გადახდილი ჯარიმის საფუძველის გაუქმების შემთხვევაში თანხის უკან დაბრუნების თაობაზე, სასამართლოს უნდა ეხელმძღვანელა უპირველეს ყოვლისა, საჯარო სამართალში მოქმედი კანონიერების პრინციპით, რომლის თანახმად, დაუშვებელია, სახელმწიფომ დაუშვას პირის ქონების ხარჯზე სახელმწიფო ქონების გაზრდა შესაბამისი სამართლებრივი საფუძველის გარეშე.

საქალაქო სასამართლომ მიუთითა საქართველოს კონსტიტუციის დავის განხილვის მომენტისათვის მოქმედი რედაქციის მე-19 მუხლის პირველ პუნქტზე, რომლის თანახმად, საკუთრებისა და მემკვიდრეობის უფლება აღიარებული და უზრუნველყოფილია. ამავე მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, საჯარო ინტერესებისათვის დასაშვებია ამ უფლების შეზღუდვა კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით.

საქალაქო სასამართლომ განმარტა, რომ კონსტიტუციის აღნიშნული დანაწესი განსაზღვრავს საკუთრების უფლების შეზღუდვის ლეგიტიმურ მიზანს - საჯარო ინტერესებს. ასევე, ადგენს, რომ შეზღუდვის საფუძველი პირდაპირ უნდა იყოს კანონით გათვალისწინებული. ამასთან, დაცული უნდა იყოს კანონით დადგენილი წესი და რაც მთავარია, შეზღუდვით არ უნდა დაირღვეს საკუთრების უფლების არსი.

საქალაქო სასამართლომ ასევე მიუთითა ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის პირველი დამატებითი ოქმის პირველ მუხლზე, რომლის თანახმად, ყოველ ფიზიკურ ან იურიდიულ პირს აქვს თავისი საკუთრებით შეუფერხებელი სარგებლობის უფლება. მხოლოდ საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის შეიძლება ჩამოერთვას ვინმეს თავისი საკუთრება კანონითა და საერთაშორისო სამართლის ზოგადი პრინციპებით გათვალისწინებულ პირობებში. ამასთან, წინარე დებულებები არანაირად არ აკნინებს სახელმწიფოს უფლებას, გამოიყენოს ისეთი კანონები, რომელთაც ის აუცილებლად მიიჩნევს საერთო ინტერესების შესაბამისად საკუთრებით სარგებლობის კონტროლისათვის, ან გადასახადებისა თუ მოსაკრებლების ან ჯარიმების გადახდის უზრუნველსაყოფად.

საქალაქო სასამართლომ განმარტა, რომ სახელმწიფოს მხრიდან საკუთრების უფლების შეზღუდვის ნებისმიერი შემთხვევა უნდა შეფასდეს იმ კრიტერიუმების საფუძველზე, რომელიც ოპოზიციონერმა საპროცესო კოდექსის მი-19 მუხლით მოწოდება უნდა იყოს ანონიმო

პირდაპირ გათვალისწინებული, უნდა ემსახურებოდეს ლეგიტიმურ მიზანს - საჯარო ინტერესს, და უნდა იყოს პროპორციული, დაცული უნდა იყოს საჯარო და კერძო ინტერესებს შორის სამართლიანი ბალანსი.

საქალაქო სასამართლომ აღნიშნა, რომ ნებისმიერი საკანონმდებლო ნორმის განმარტება უნდა მოხდეს კონსტიტუციური მართლწესრიგით განმტკიცებული ღირებულებების ფარგლებში. კანონის შინაარსი უნდა განიმარტოს კონსტიტუციის „შუქქვეშ“, ძირითადი კონსტიტუციური დანაწესების გათვალისწინებით. განსახილველ შემთხვევაში, სასამართლომ მიუთითა, რომ მოსარჩელეს გადახდილი ჰქონდა თანხა სახელმწიფო ბიუჯეტში, რომლის გადახდის სამართლებრივი საფუძველი მოგვიანებით გაუქმდა. შესაბამისად, მისი კუთვნილი ქონებრივი სიკეთე ყოველგვარი სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე მოქცეული იყო სახელმწიფო საკუთრებაში, რაც ეწინააღმდეგებოდა საჯარო სამართალში მოქმედ კანონიერების პრინციპს.

საქალაქო სასამართლოს შეფასებით, კანონმდებლობით განსაზღვრულია სახელმწიფო ბიუჯეტში ზედმეტად ჩარიცხული თანხის დაბრუნების წინაპირობები. მოცემულ შემთხვევაში, მასში აღნიშნული ფორმალური წინაპირობა - უფლებამოსილი ორგანოს თანხმობა მოსარჩელეს არ გააჩნდა, რადგანაც საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის განმარტებით, არ არსებობს სისხლის სამართლის კანონმდებლობით განსაზღვრული წესი.

საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტით დადგენილი აღნიშნული ფორმალური წინაპირობა არ შეიძლება გადახდარიყო ზედმეტად გადახდილი თანხის დაბრუნებაზე უარის თქმის საფუძველი, როდესაც საქმის გარემოებებით დგინდება, რომ სახელმწიფო ბიუჯეტში თანხის გადახდის სამართლებრივად მოქმედი საფუძველი აღარ არსებობს.

საქალაქო სასამართლომ აღნიშნა, რომ ზემოაღნიშნული მსჯელობა სრულად ასაბუთებდა ბიუჯეტში ზედმეტად გადახდილი თანხის მოსარჩელისთვის დაბრუნების აუცილებლობას. ამასთან, სასამართლომ დამატებით სამართლებრივ საფუძველად მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტზე, რომლის თანახმად, პირს, რომელმაც სხვას ვალდებულების შესასრულებლად რაიმე გადასცა, შეუძლია მოსთხოვოს ვითომ-კრედიტორს (მიმღებს) მისი უკან დაბრუნება, თუ ვალდებულება გარიგების ბათილობის ან სხვა საფუძვლის გამო არ არსებობს, არ წარმოიშობა ან შეწყდა შემდგომში.

საქალაქო სასამართლომ განმარტა, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტი მოიცავს სამართლებრივ საფუძველს ისეთი ურთიერთობისთვის, როდესაც სხვისი (ვითომ-კრედიტორის) ქონების გაზრდა მოხდა მიზანმიმართულად, ვალდებულების შესრულების მიზნით, თუმცა, ეს ვალდებულება ან იმთავითვე არ არსებობდა, მოგვიანებით გაუქმდა ან რაიმე საფუძველით ბათილია (შესრულების კონდიქცია). ასეთ დროს უკვე განხორციელებული შესრულების უკან დაბრუნებისთვის აღარ არსებობს სახელმწიფო სამართლებრივი საფუძველი, რის გამოც გამოიყენება უსაფუძველო გამდიდრების ინსტიტუტი.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის საფუძველზე მოთხოვნის უფლების წარმოშობისათვის გადაწყვეტა მოპასუხის გამდიდრების კომპონენტი. საქალაქო სასამართლომ აღნიშნა, რომ უსაფუძველო გამდიდრების ინსტიტუტი და მათ შორის, უსაფუძველო გამდიდრების ერთ-ერთი სახე - შესრულების კონდიქცია, ემსახურება უსაფუძველოდ, „სხვის ხარჯზე“ გამდიდრებული პირის მიერ მიღებული ქონებრივი ნაშთის ამოღებას, უკუქცევას. ანუ თანხის დაკისრება ამ შემთხვევაში ხდება არა იმ ზიანის გაანგარიშებით, რაც ხარჯების გამწევა პირმა განიცადა, არამედ - იმ გაუმჯობესების, იმ ქონებრივი სიკეთის მიხედვით, რომელიც გამდიდრებულმა პირმა მიიღო მის ხარჯზე.

საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ სამოქალაქო კოდექსის ზემოთ მითითებული ნორმის გამოყენება განსახილველი დავის მიმართ შესაძლებელი იყო დამატებითი სამართლებრივი საფუძვლის სახით, რადგანაც ეს ნორმა აკონკრეტებდა უსაფუძველოდ განხორციელებული შესრულების უკუქცევის წესს, რაც არ ეწინააღმდეგებოდა და სრულ თანხედრაში იყო ასევე საჯარო სამართალში მოქმედ კანონიერების პრინციპთან.

საქალაქო სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხისა და მესამე პირის წარმომადგენლების არგუმენტი იმასთან დაკავშირებით, რომ რამდენადაც თანხის ბიუჯეტში ჩარიცხვის საფუძველი არ იყო კერძო-სამართლებრივი შინაარსის, დაუშვებელი იყო ამ ურთიერთობის მიმართ უსაფუძველო გამდიდრების წესების გამოყენება. სასამართლომ აღნიშნა, რომ პრაქტიკაში, კერძოდ, ადმინისტრაციულ დავებთან დაკავშირებით მიღებულ გადაწყვეტილებებში არსებობდა სამოქალაქო კოდექსის უსაფუძველო გამდიდრების ნორმების გამოყენების გამოცდილება, არა მხოლოდ სახელმწიფო საკუთრების ურთიერთობების მიმართ, არამედ ისეთ შემთხვევებშიც, როდესაც თანხის გადახდის საფუძველი საჯარო-სამართლებრივი შინაარსის იყო, მაგალითად, სოციალური პაკეტის მიმღებისთვის ზედმეტად ჩარიცხული თანხის სახელმწიფოსთვის დაბრუნების შესახებ მოთხოვნებზე, უკანონოდ გაცემული სახელმწიფო გასაცემლის ბიუჯეტში დაბრუნებაზე (თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 3 ნოემბრის #3/2956-16 გადაწყვეტილება, ამავე კოლეგიის 2018 წლის 21 მაისის #3/2141-18 გადაწყვეტილება). ამდენად, საქალაქო სასამართლომ განმარტა, რომ საჯარო-სამართლებრივი საფუძველით განხორციელებული შესრულების უკან დაბრუნებაზე შესაძლებელი იყო გავრცელებულიყო უსაფუძველო გამდიდრების ნორმები, თუკი ვალდებულება არ წარმოიშობოდა არ არსებობს ან შინაარსი შიშობოდა.

საქალაქო სასამართლომ ასევე აღნიშნა, რომ უსაფუძვლო გამდიდრების შესახებ

სამოქალაქო კოდექსის ნორმები, მოცემულ შემთხვევაში, სასამართლოს მიერ გამოიყენებოდა დამატებითი სამართლებრივი საფუძვლის სახით. ძირითადად კი, სასამართლო ეყრდნობოდა საჯარო სამართალში მოქმედ კანონიერების პრინციპს, საკუთრების უფლების კანონიერი საფუძვლის გარეშე შეზღუდვის აკრძალვის საკონსტიტუციო დანაწესს და სახელმწიფო ბიუჯეტის ფორმირების კანონით დადგენილ წესს, რომელიც სახელმწიფო ბიუჯეტში ფიზიკური ან იურიდიული პირის საკუთრებაში არსებული თანხის მიქცევას მხოლოდ კანონიერი საფუძვლით მოიაზრებს და აგრეთვე ითვალისწინებს ზედმეტად გადახდილი თანხის უფლებამოსილი პირისთვის დაბრუნებას.

საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ვინაიდან ვ. ლ-ეს წარმოეშვა ზედმეტად გადახდილი თანხის დაბრუნების მოთხოვნა, ეს მიუთითებდა ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მოქმედების განხორციელებაზე უარის უკანონობაზე და შესაბამისად, მოსარჩელის კანონიერი უფლებისა და ინტერესის ხელყოფაზე. ამდენად, ვ. ლ-ის სარჩელი დასაბუთებული იყო და იგი უნდა დაკმაყოფილებულიყო.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 14 თებერვლის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა საქართველოს ფინანსთა სამინისტრომ, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 9 ივლისის გადაწყვეტილებით საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა; გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 14 თებერვლის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება; ვ. ლ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელის მოთხოვნას წარმოადგენდა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსათვის 600 000 ლარის დაკისრება, ხოლო მოთხოვნის ფაქტობრივ საფუძველს ქმნიდა 2010 წლის 12 ივლისის თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის #1/ზ-693-10 განაჩენის აღსრულების მიზნით სახელმწიფო ბიუჯეტში ჯარიმის თანხის გადახდა.

სააპელაციო სასამართლოს აღნიშვნით, მოსარჩელე მიუთითებდა, რომ მას სასჯელის საბოლოო სახედ და ზომად დაუდგინდა 11 წლით თავისუფლების აღკვეთა, ასევე, დამატებით სასჯელად საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის თანახმად, ჯარიმის სახით განესაზღვრა 600 000 ლარის გადახდა, რომელიც მის მიერ გადარიცხულ იქნა სახელმწიფო ბიუჯეტში. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2013 წლის 2 აგვისტოს #1ა/გ- 1830-13 განაჩენით კი საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით განსაზღვრულმა სასჯელმა შთანთქა ამავე მუხლით განსაზღვრული ნაკლებად მძიმე სასჯელი (600 000 ლარის ოდენობით ჯარიმის გადახდა). ამდენად, მსჯავრდებულის მიერ ჯარიმის სახით გადახდილ თანხაზე სახელმწიფოს არ გააჩნდა საკუთრების მოპოვების სამართლებრივად ვარგისი საფუძველი, რის გამოც, სადავო თანხაზე საკუთრების უფლება, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, კვლავ მოსარჩელეს უნდა დაბრუნებოდა.

სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, როგორც საქმეში წარმოდგენილი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2013 წლის 2 აგვისტოს განაჩენით დასტურდებოდა, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 12 ივლისის განაჩენში და თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 27 თებერვლის განჩინებაში შეტანილ იქნა ცვლილება. შპს „ლ...“-ის ეპიზოდზე დანიშნულმა სასჯელმა (ამნისტიის გათვალისწინებით) შთანთქა ამავე მუხლით დანიშნული შპს „ა...-ის“, შპს „დ...-ის“ ეპიზოდებზე დანიშნული სასჯელები და ასევე, შპს „ა...-ის“, შპს „ა...ს“ და შპს „ფ...-ის“ ეპიზოდებში განსაზღვრული ჯარიმა და საბოლოოდ მსჯავრდებულ ვ. ლ-ეს სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა 2 წლით თავისუფლების აღკვეთა, საიდანაც 2 თვე და 15 დღე განესაზღვრა სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში მოხდით (რაც უკვე მოხდილი აქვს), ხოლო 1 წელი, 9 თვე და 15 დღე ჩათვალა პირობით და გამოსაცდელ ვადად დაუდგინდა 1 წელი, 4 თვე და 15 დღე.

სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მითითება, რომ ვ. ლ-ის მიერ 600 000 ლარი ზედმეტად იქნა გადახდილი სახელმწიფო ბიუჯეტში, რაც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, მოსარჩელისათვის აღნიშნული თანხის დაბრუნების სამართლებრივ საფუძველს წარმოშობდა. აღნიშნულის საპირიპიროდ, სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ კონდიციური ვალდებულების წარმოშობისათვის სახეზე უნდა იყოს ერთი პირის გამდიდრება მეორის ხარჯზე და ასეთი გამდიდრება მოკლებული უნდა იყოს სამართლებრივ საფუძველს, რომელიც თავიდანვე არ არსებობდა ან შემდგომში მოიშალა. ამასთან, მნიშვნელობა არა აქვს იმ გარემოებას, თუ რის შედეგად დადგა უსაფუძვლო გამდიდრების ფაქტი – თავად დაზარალებულის მოქმედების, გამდიდრებულის მოქმედების, თუ მესამე პირთა მოქმედების შედეგად, თუ აღნიშნული მათი ნების საწინააღმდეგოდ განხორციელდა. სააპელაციო პალატის განმარტებით, ასევე არ აქვს მნიშვნელობა ამ სამართალურთიერთობაში მონაწილე სუბიექტთა ბრალეულობას, კეთილსინდისიერებასა და მათ მიერ განხორციელებული მოქმედებების

თიერ საძორობეობრივი საფუძვლის გაოეძე სახელმწიფო ბიუჯეტი თახხის გადახდის ფაქტს. ამდენად, უსაფუძვლობის გამო არ არსებობდა მოსარჩელის სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილების სამართლებრივი საფუძველი.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 9 ივლისის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გასაჩივრა ვ. ლ-ემ, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

კასატორის მოსაზრებით, სასამართლომ დაარღვია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-2 და მე-5 მუხლის მოთხოვნები, ასევე, საქართველოს კონსტიტუციის მე-11 და 31-ე მუხლები. კასატორი ასევე მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 59-ე მუხლი.

კასატორის მითითებით, მოცემულ შემთხვევაში, გარდა იმისა, რომ სააპელაციო სასამართლომ დაარღვია პროცესის ფუნდამენტური პრინციპები, არასწორად განმარტა და სულ სხვა ინტერპრეტაცია მისცა სისხლის სამართლის კანონით განსაზღვრულ შთანთქმის პრინციპს, იმავდროულად, სააპელაციო სასამართლომ არ განმარტა სამოქალაქო კოდექსით განსაზღვრული უსაფუძვლო გამდიდრების შესახებ ნორმები და სახელმწიფო ბიუჯეტისა და ფინანსთა სამინისტროს საქმიანობის და მისი ვალდებულებების შესახებ საჯარო-სამართლებრივი კანონები.

კასატორის განმარტებით, სისხლის სამართლის საქმეზე 2013 წლის 2 აგვისტოს მის მიმართ გამოტანილი განაჩენით შთანთქმის პრინციპის გამოყენების გამო იგი გათავისუფლდა ჯარიმის გადახდისაგან. საბოლოო განაჩენს კი წინ უსწრებდა პირველი ინსტანციის განაჩენის გაუქმება და ახალი განაჩენის დადგენა, ანუ განაჩენი, რომლითაც სასჯელის სახით ჯარიმა დაინიშნა, გაუქმებულია. ახალი განაჩენით კი ჯარიმა არ დანიშნულა. შესაბამისად, კასატორის მოსაზრებით, მსჯავრდებულის მიერ ჯარიმის გადახდა ექვევა უსაფუძვლო გამდიდრების შესახებ სამართლებრივი ნორმების არეალში.

კასატორი მიიჩნევს, რომ სადავო გადაწყვეტილებაში სააპელაციო სასამართლომ მოახდინა უკვე ძალაში შესული განაჩენის რევიზია და ახლებურად განმარტა იგი. უფრო მეტიც, უკვე გავრცელებულ შთანთქმის პრინციპზე სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ კონკრეტულ შემთხვევაში, იგი არ უნდა გავრცელებულიყო უკვე გადახდილ თანხებზე. კასატორი განმეორებით მიუთითებს, რომ აღნიშნული პრინციპი უკვე გავრცელდა, ხოლო ადმინისტრაციული საქმის განმხილველ მოსამართლეს არც ერთი საკანონმდებლო დანაწესი არ ანიჭებს იმის უფლებას, რომ გადასინჯოს კანონიერ ძალაში შესული განაჩენი და სისხლის სამართლის საქმის განმხილველი მოსამართლის ფუნქცია შეასრულოს.

კასატორი სრულად იზიარებს პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებაში მოხმობილ დასაბუთებას და წარმოდგენილ საკასაციო საჩივარში მიუთითებს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 14 თებერვლის გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილში განვითარებულ მსჯელობაზე.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 6 ნოემბრის განჩინებით საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული ვ. ლ-ის საკასაციო საჩივარი.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 25 მარტის განჩინებით ვ. ლ-ის საკასაციო საჩივარი მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და მისი განხილვა დაინიშნა მხარეთა დასწრებით.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი :

საკასაციო სასამართლო გაეცნო საქმის მასალებს, მოისმინა მხარეთა ახსნა-განმარტებები, შეამოწმა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერება-დასაბუთებულობა, რის შედეგადაც მივიდა დასკვნამდე, რომ ვ. ლ-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს და უცვლელად უნდა დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 9 ივლისის გადაწყვეტილება.

საკასაციო პალატა უპირველესად მიზანშეწონილად მიიჩნევს, ყურადღება გამახვილოს საქმის მასალებით დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებზე. კერძოდ, დადგენილია, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2010 წლის 5 მარტის განაჩენით ვ. ლ-ეს მსჯავრი დაედო მასში, რომ მან ჩაიდინა ისეთი ყალბი საგადასახადო დოკუმენტის დამზადება გასაღების მიზნით და გასაღება, რომელიც არ არის ფასიანი ქაღალდი. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 59-ე მუხლის საფუძველზე, რამდენიმე ეპიზოდზე განსაზღვრული სასჯელები შეიკრიბა და საბოლოოდ, ვ. ლ-ეს სასჯელის ზომად განესაზღვრა 12 (თორმეტი) წლით თავისუფლების აღკვეთა და ჯარიმა 600 000 (ექვსასი ათასი) ლარის ოდენობით სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 12 ივლისის განაჩენით დამტკიცდა საპროცესო შეთანხმება, რომლის თანახმად, ვ. ლ-ე ცნობილ იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით. ამასთან, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 59-ე მუხლის თანახმად, ვ. ლ-ეს საბოლოოდ განესაზღვრა 11 წლით თავისუფლების აღკვეთა, საიდანაც 1 წელი და 1 თვე უნდა მოეხადა სასჯელადსრულების დაწესებულებაში, ხოლო დარჩენილი 9 წელი და 11 თვე

უნდა ჩათვლილიყო პირობით 10 წლის და 11 თვის გამოსაცდელი ვადით, **ჯარიმა - 600 000 ლარი.**

საქმის მასალებით ასევე დადგენილია, რომ აღსრულების ეროვნული ბიუროს თბილისის სააღსრულებო ბიუროს 2014 წლის 20 მაისის #40037 წერილის თანახმად, აღსრულების ეროვნული ბიუროს წარმოებაში იყო თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის მიერ 2010 წლის 12 ივლისის გაცემული #1/ზ-693-10 სააღსრულებო ფურცელი, რომლის მოთხოვნის საფუძველზე, **ვ. ლ-ეს დაეკისრა ჯარიმა 600 000 ლარის ოდენობით სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ. აღნიშნული თანხა გადარიცხულია სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსრულების ეროვნული ბიუროს მიერ 2010 წლის 13 აგვისტოს.**

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2013 წლის 27 თებერვლის განჩინებით მსჯავრდებულ ვ. ლ-ის მიმართ გავრცელდა 2012 წლის 28 დეკემბრის „ამნისტიის შესახებ“ საქართველოს კანონი. მსჯავრდებულ ვ. ლ-ის მიმართ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 12 ივლისის #ო1/ზ-693-10 განაჩენით საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით რამდენიმე ეპიზოდზე დანიშნული სასჯელები (მათ შორის, რეალური სასჯელი, პირობითი მსჯავრი და გამოსაცდელი ვადა) განახევრდა და განესაზღვრა 5 (ხუთი) წლით და 6 (ექვსი) თვით თავისუფლების აღკვეთა, საიდანაც 6 (ექვსი) თვე და 15 (თხუთმეტი) დღე განესაზღვრა სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში მოხდით, ხოლო 4 (ოთხი) წელი, 11 (თერთმეტი) თვე და 15 (თხუთმეტი) დღე ჩაეთვალა პირობით 5 (ხუთი) წლის, 5 (ხუთი) თვის და 15 (თხუთმეტი) დღის გამოსაცდელი ვადით. განაჩენი სხვა ნაწილში დარჩა უცვლელი.

საქმის მასალებით ასევე დადგენილია, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს შუამდგომლობით მიმართა მსჯავრდებულმა ვ. ლ-ემ, რომელმაც 2013 წლის 17 აპრილის „საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში ცვლილებების შეტანის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, ამავე კოდექსის 59-ე მუხლში განხორციელებული ცვლილებების საფუძველზე, ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 12 ივლისის განაჩენის გადასინჯვა და სასჯელის შთანთქმის პრინციპით დადგენა ითხოვა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2013 წლის 2 აგვისტოს #1ა/გ-1830-13 განაჩენით მსჯავრდებულ ვ. ლ-ის შუამდგომლობა დაკმაყოფილდა; თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 12 ივლისის განაჩენში და თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 27 თებერვლის განჩინებაში შეტანილ იქნა ცვლილება; საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით (შპს „ლ...“-ის ეპიზოდი) დანიშნულმა სასჯელმა (ამნისტიის გათვალისწინებით) – 2 (ორი) წლით თავისუფლების აღკვეთამ (საიდანაც 2 თვე და 15 დღე განესაზღვრა სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში მოხდით, ხოლო 1 წელი, 9 თვე და 15 დღე ჩაეთვალა პირობით) **შთანთქა** ამავე მუხლით (შპს „ა...“-ის ეპიზოდი) დანიშნული თანაბარი სასჯელი, სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით (შპს „დ...“-ის ეპიზოდი) დანიშნული ნაკლებად მკაცრი სასჯელი (ამნისტიის გათვალისწინებით) 1 წელი და 6 თვე (საიდანაც 1 თვე, 15 დღე განესაზღვრა სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში მოხდით, ხოლო 1 წელი, 4 თვე და 15 დღე ჩაეთვალა პირობით), ასევე, სისხლის სამართლის კოდექსის 210-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით **(სამი ეპიზოდი) თითოეული ეპიზოდისათვის დანიშნული ნაკლებად მკაცრი სასჯელი ჯარიმა - 200 000 ლარი** და საბოლოოდ მსჯავრდებულ ვ. ლ-ეს სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა 2 წლით თავისუფლების აღკვეთა, საიდანაც 2 თვე და 15 დღე განესაზღვრა სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში მოხდით (რაც უკვე მოხდილი აქვს), ხოლო 1 წელი, 9 თვე და 15 დღე ჩაეთვალა პირობით და გამოსაცდელ ვადად დაუდგინდა 1 წელი, 4 თვე და 15 დღე.

საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ მოსარჩელე ვ. ლ-ის სასარჩელო მოთხოვნა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 12 ივლისის განაჩენის საფუძველზე გადახდილი 600 000 ლარის უკან დაბრუნების თაობაზე ეფუძნება ამავე განაჩენსა და თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 27 თებერვლის განჩინებაში ცვლილების შეტანას და ვ. ლ-ის მიერ ჩადენილ დანაშაულებზე საბოლოო სასჯელის შთანთქმის პრინციპის გამოყენებით განსაზღვრას. მოსარჩელე მიიჩნევს, რომ განსხვავებით „ამნისტიის შესახებ“ საქართველოს კანონისა, რომელმაც ამავე კანონში არსებული დანაწესით ამნისტია სასჯელის სახით დანიშნულ აღსრულებულ ჯარიმებზე არ გავრცელა, სასჯელთა შეკრებითობის პრინციპის შთანთქმის პრინციპით შეცვლის მიზნით შემუშავებულმა სისხლის სამართლის კოდექსში ცვლილებების შეტანის თაობაზე კანონმა არ გააკეთა პირდაპირი მითითება ჯარიმის სახით გადახდილი თანხების (აღსრულებული ჯარიმის) უკან დაბრუნების შეუძლებლობის შესახებ. ამდენად, მოსარჩელე თვლის, რომ რამდენადაც საბოლოო განაჩენით დანიშნულმა საპატიმრო სასჯელმა შთანთქა ნაკლებად მძიმე სასჯელი - ჯარიმა 600 000 ლარის ოდენობით, აღნიშნულმა საფუძველი გამოავალა ვ. ლ-ის მიერ ჯარიმის გადახდას. შესაბამისად, მოსარჩელის მოსაზრებით, მის მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ გადახდილი თანხა მიჩნეულ უნდა იქნეს სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე გადახდილად და საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-5 მუხლისა და საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის საფუძველზე, 600 000 ლარი უნდა დაექვემდებაროს ვ. ლ-ისათვის დაბრუნებას.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-5 მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის თანახმად, ადმინისტრაციულ ორგანოს უფლება არა აქვს კანონმდებლობის მოთხოვნების საწინააღმდეგოდ განახორციელოს რაიმე ქმედება.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ კანონიერების პრინციპი საქართველოს კონსტიტუციით განსაზღვრული კონსტიტუციური ღირებულების - სამართლებრივი სახელმწიფოს პრინციპის უმნიშვნელოვანესი გამოხატულებაა. კანონიერების პრინციპის განმტკიცებით კანონმდებელმა მიზნად დაისახა მმართველობითი ორგანოები შეეხოკა საკანონმდებლო ფარგლებით და ამავდროულად, დაეზღვრა მმართველობითი საქმიანობის თვითნებობაზე დაფუძნების რისკები. საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-5 მუხლი ადმინისტრაციული ორგანოებისათვის ქმნის საკანონმდებლო ჩარჩოებს და მმართველობითი საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოს ავალდებულებს ნებისმიერი მოქმედება განახორციელოს მხოლოდ კანონის საფუძველზე და მისთვის კანონით მიჩვენებული კომპეტენციის ფარგლებში. ამდენად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კანონიერების პრინციპის საწინააღმდეგო იქნებოდა პირის კანონით დაცული უფლებების შესაბამისი სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე შეზღუდვა.

რაც შეეხება მოსარჩელის მიერ დამატებითი სამართლებრივი საფუძვლის სახით მითითებულ უსაფუძვლო გამდიდრების სამართლებრივ ნორმებს, საკასაციო პალატა მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის პირველ ნაწილს „ა“ ქვეპუნქტზე, რომლის თანახმად, პირს, რომელმაც სხვას ვალდებულების შესასრულებლად რაიმე გადასცა, შეუძლია მოსთხოვოს ვითომ-კრედიტორს (მიმღებს) მისი უკან დაბრუნება, თუ ვალდებულება გარიგების ბათილობის ან სხვა საფუძვლის გამო არ არსებობს, არ წარმოიშობა ან შეწყდა შემდგომში.

საკასაციო სასამართლომ არაერთხელ განმარტა, „უსაფუძვლო გამდიდრების მიზანი არის სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე შექმნილი ქონების (რომელშიც უნდა ვიგულისხმეთ უფლების ან გარკვეული შეღავათის, უპირატესობის) ამოღება, რითაც უნდა უზრუნველყოფილი იქნეს სამართლიანობის აღდგენა ანუ იმ მდგომარეობის აღდგენა, რომელიც იარსებებდა არაუფლებამოსილი პირის მიერ დაზარალებულის ხარჯზე გარკვეული შეღავათის, უფლების, უპირატესობის მიღებამდე“... უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტის ნორმები აღჭურვილია დაცვითი ფუნქციით, უზრუნველყოფს რა არაუფლებამოსილი სუბიექტისაგან უსაფუძვლოდ მიღებული ქონების ამოღებას და მისი უფლებამოსილი პირისათვის გადაცემას. შედეგობრივი თვალსაზრისით, სამართლისათვის არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს, თუ რა საშუალებით გამდიდრდა პირი – მიიღო, თუ დაზოგა ქონება. ფაქტი ერთია – ვითომ კრედიტორის ქონებრივ სფეროში აღმოჩნდა ქონება, რომელსაც იქ არსებობის სამართლებრივი საფუძველი არ გააჩნია და, აქედან გამომდინარე, ექვემდებარება უფლებამოსილი პირისათვის დაბრუნებას“ (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 15 მაისის #ას-390-390-2018 განჩინება).

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ „კონდიქციური ვალდებულების წარმოშობისათვის ერთი პირი უნდა მდიდრდებოდეს მეორის ხარჯზე სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე, რომელიც ან თავიდანვე არ არსებობდა, ან შემდგომში მოიშალა. ამასთან, მნიშვნელობა არა აქვს იმ გარემოებას თუ, რის შედეგად წარმოიქმნა უსაფუძვლო გამდიდრების ფაქტი - თავად დაზარალებულის მოქმედების, გამდიდრებულის მოქმედების თუ მესამე პირთა მოქმედების შედეგად ან განხორციელდა იგი მათი ნების საწინააღმდეგოდ. ასევე, არა აქვს მნიშვნელობა ამ სამართალურთიერთობაში მონაწილე სუბიექტთა ბრალეულობას, კეთილსინდისიერებასა და მათ მიერ ჩადენილი მოქმედებების მართლზომიერებასა თუ მართლწინააღმდეგობას. კონდიქციური ვალდებულების არსებობის სამართლებრივი საფუძვლით, სარჩელის დასაკმაყოფილებლად მნიშვნელოვანია, დადგინდეს მხოლოდ ობიექტური შედეგი, რაც გულისხმობს ერთი პირის მიერ მეორე პირის ხარჯზე რაიმე სამართლებრივი სიკეთის შექმნას (დაზოგვას) შესაბამისი სამართლებრივი საფუძვლის არსებობის გარეშე, ასევე, აუცილებელია, რომ გამდიდრება მოხდეს სხვის ხარჯზე, რის შედეგადაც ერთი პირის ქონება მეორე პირის ქონების შესაბამისი შემცირების ხარჯზე იზრდება.“ (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 25 მაისის #ას-74-71-2016 განჩინება).

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სასარჩელო მოთხოვნის საფუძვლიანობის შემოწმების მიზნით, არსებითაა განისაზღვროს, ახალი განაჩენის საფუძველზე საბოლოოდ დანიშნული საპატიმრო სასჯელით ჯარიმის შთანთქმით წარმოიშვა თუ არა ვ. ლ-ის მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში გადახდილი აღსრულებული ჯარიმის, როგორც სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე გადახდილი თანხის, უკან დაბრუნების შესაძლებლობა. ხსენებული საკითხის შეფასებისათვის კი, საკასაციო სასამართლო მიზანშეწონილად მიიჩნევს ქრონოლოგიურად გაჰყვეს პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელ იმ საკანონმდებლო რეგულაციებს, რომლებიც საერთო ჯამში გავრცელებულ იქნა ვ. ლ-ის მიმართ. კერძოდ, თავდაპირველად, ვ. ლ-ეს შეეხო „ამნისტიის შესახებ“ 2012 წლის 28 დეკემბრის კანონის მოქმედება, რის შედეგადაც მას გაუნახვერდა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 12 ივლისის განაჩენით დამტკიცებული საპროცესო შეთანხმებით განსაზღვრული საბოლოო სასჯელი. მითითებული კანონის მე-20 მუხლის თანახმად კი, ამ კანონის მოქმედება არ გავრცელდა სასჯელის სახით შეფარდებულ/აღსრულებულ ჯარიმასა და ქონების ჩაბორთმევაზე, ასევე „არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულების წესისა და პრობაციის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი რეჟიმის დარღვევისათვის დაკისრებულ/გადახდილ ჯარიმაზე.

რაც შეეხება „საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ“ 2013 წლის 17 აპრილის კანონს, მის საფუძველზე საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში განხორციელებული ცვლილებით სასჯელთა შეკრებითობის პრინციპი შეიცვალა შთანთქმის პრინციპით. მითითებული კანონის განმარტებით ბარათში აღნიშნულია, რომ „კანონპროექტის მიღების მიზანია ის გარემოება, რომ სასჯელთა უპირობო შეკრებითობის პრინციპი იწვევს

გაუმართლებლად მკაცრი და არაადეკვატური სასჯელების შეფარდებას, რაც თავის მხრივ ამკვიდრებს უსამართლობის განცდას. ამ პრინციპის არსებობა აგრეთვე იწვევს გრძელვადიანი პატიმრების რიცხვის ზრდას საქართველოში და სასჯელაღსრულების სისტემის გადატვირთვას. ამასთან, სასჯელთა უპირობო შეკრებითობის პრინციპი მოსამართლეს ხდის დამოკიდებულს ამ უალტერნატივო წესზე და აიძულებს მას, ერთგვარი მიდგომა იქონიოს სხვადასხვაგვარი საქმეებისადმი. მოსამართლეს ამით ეძლევა საქმის შემფასებლის ფუნქცია და შესაძლებლობა, აღასრულოს მართლმსაჯულება სასჯელის ინდივიდუალიზაციის პრინციპის დაცვით.“

საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 414-ე მუხლის მე-8 ნაწილის თანახმად, „საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ“ 2013 წლის 17 აპრილის საქართველოს კანონით დადგენილ ამ კოდექსის 59-ე მუხლის რედაქციას აქვს უკუძალა იმ მსჯავრდებულის მიმართ, რომელსაც დანაშაულთა/განაჩენთა ერთობლიობის დროს საბოლოო სასჯელი დაენიშნა აღნიშნული ცვლილების ამოქმედებამდე არსებული რედაქციის შესაბამისად. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 332¹-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად კი, ამ კოდექსის 310-ე მუხლში ჩამოთვლილ საფუძვლებთან ერთად, ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო განაჩენი გადაისინჯება იმ შემთხვევაშიც, თუ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 414-ე მუხლის მე-8 ნაწილი იწვევს მსჯავრდებულის მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მართალია, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 414-ე მუხლის მე-8 ნაწილით განისაზღვრა ამავე კოდექსის 59-ე მუხლის უკუძალით გაგრცელების შესაძლებლობა, თუმცა, ცხადია, სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებულ კანონის უკუძალის დამდგენ წესებთან შესაბამისობით. კერძოდ, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის მე-3 მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სისხლის სამართლის კანონს, რომელიც აუქმებს ქმედების დანაშაულებრიობას ან ამსუბუქებს სასჯელს, აქვს უკუძალა. სისხლის სამართლის კანონს, რომელიც აწესებს ქმედების დანაშაულებრიობას ან ამკაცრებს სასჯელს, უკუძალა არა აქვს. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად კი, თუ ახალი სისხლის სამართლის კანონი ამსუბუქებს სასჯელს ქმედებისათვის, რომლის გამოც დამნაშავე მას იხდის, ეს სასჯელი უნდა შემცირდეს ამ სისხლის სამართლის კანონის სანქციის ფარგლებში.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სისხლის სამართლის პოლიტიკის განსაზღვრის პროცესში სახელმწიფო ფართო მიხედვლების ფარგლებით სარგებლობს. რამდენადაც სამართლებრივი სახელმწიფო მოწოდებულია ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვისკენ, ამ მიზნის მისაღწევად აუცილებელია იგი აღჭურვილი იყოს საჭირო და საკმარისი, ეფექტური სამართლებრივი ბერკეტებით. ამ თვალსაზრისით, ერთ-ერთ მძლავრ ინსტრუმენტს სწორედ დანაშაულთან ბრძოლა წარმოადგენს, რაც ემსახურება საზოგადოებრივი წესრიგის, სახელმწიფო უსაფრთხოებისა და სხვა ლეგიტიმური კონსტიტუციური მიზნების უზრუნველყოფას. დანაშაულებისათვის სასჯელისა და თავად სასჯელის დადგენის პრინციპის სიმკაცრის განსაზღვრა კი, თავის მხრივ, დანაშაულთან ბრძოლის ერთ-ერთი შემადგენელი კომპონენტია. ქვეყანაში არსებული კრიმინოლოგიური მდგომარეობის ცვალებადობა სახელმწიფოს აძლევს შესაძლებლობას, სისხლის სამართლის პოლიტიკა შეუსაბამოს ქვეყანაში კონკრეტულ პერიოდში არსებულ გამოწვევებს და მოარგოს იმ პერიოდისათვის წარმოშობილ საჭიროებებს. სწორედ სისხლის სამართლის პოლიტიკის ცვლილების გამოვლინებას წარმოადგენს „საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ“ 2013 წლის 17 აპრილის კანონიც, რომლის მიღებაც განაპირობა ქვეყანაში რეპრესიული სისხლის სამართლის პოლიტიკის არსებობამ. სისხლის სამართლის კოდექსში შთანთქმის პრინციპის დამკვიდრება გამოწვეული იყო გონივრული სასჯელის შეფარდების აუცილებლობით, რათა დაეცული ყოფილიყო სასჯელის თანაზომიერების პრინციპი, თავიდან ყოფილიყო აცილებული გაუმართლებლად მკაცრი და არაადეკვატური სასჯელები, ასევე, მოსამართლეს მისცემოდა მართლმსაჯულების სასჯელის ინდივიდუალიზაციის პრინციპის დაცვით აღსრულების შესაძლებლობა. ამასთან, სასჯელის დანიშვნის მიმართ სახელმწიფო პოლიტიკის ცვლილებას უნდა გამოეწვია გრძელვადიანი პატიმრების რიცხვის შემცირება საქართველოში და სასჯელაღსრულების სისტემის განტვირთვა.

საკასაციო პალატა ხაზგასმით მიუთითებს, რომ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში განხორციელებულ ზემოაღნიშნულ ცვლილებებს არ გააჩნდა მსჯავრდებულთა მარეაბილიტირებელი ბუნება. უფრო კონკრეტულად, იგი ემსახურებოდა არა მკაცრი სისხლის სამართლის პოლიტიკის საფუძველზე სასჯელმოხდელი მსჯავრდებულების რეაბილიტაციას და უკვე აღსრულებული სასჯელების სისხლის სამართლის კოდექსის შეცვლილ ნორმებთან ჰარმონიზაციას, არამედ სამომავლო პერსპექტივაში სისხლის სამართლის პოლიტიკის ჰუმანიზაციას. ამასთან, ცვლილებისათვის უკუძალის მინიჭებით ცვლილება გავრცელდა იმ პირებზე, რომლებიც საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის მე-3 მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით (თუ ახალი სისხლის სამართლის კანონი ამსუბუქებს სასჯელს ქმედებისათვის, რომლის გამოც დამნაშავე მას იხდის, ეს სასჯელი უნდა შემცირდეს ამ სისხლის სამართლის კანონის სანქციის ფარგლებში), იმყოფებოდნენ კონკრეტული სასჯელის მოხდის პროცესში.

საკასაციო პალატა მსჯელობის უკეთ წარმოჩენის მიზნით, მიზანშეწონილად მიიჩნევს განიხილოს ჰიპოთეტური შემთხვევა. მაგალითად, თუკი პირს კონკრეტული ორი დანაშაულის ჩადენისათვის შეკრებითობის პრინციპის საფუძველზე შეფარდებული ჰქონდა ჯამში 11 წლით თავისუფლების აღკვეთა, ერთი ეპიზოდისათვის - 7 წლით, ხოლო მეორე ეპიზოდისათვის - 4 წლით, ცხადია, სასჯელთა შთანთქმის პრინციპის გამოყენებით მას საბოლოო სასჯელად

განესაზღვრებოდა 7 წლით თავისუფლების აღკვეთა. ამასთან, თუკი აღნიშნული პირი ახლადგამოვლენილ გარემოებათა გამო განაჩენის გადასინჯვამდე სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში სასჯელს იხდიდა 9 წლის განმავლობაში, იგი გადასინჯვის შედეგად მიღებული განაჩენით ახალი სასჯელის დანიშვნის გამო გათავისუფლდებოდა სასჯელაღსრულების დაწესებულებიდან. **თუმცა სხვაობა ფაქტობრივად მოხდით სასჯელსა და ახალი განაჩენით დადგენილ საბოლოო სასჯელს შორის ჩაითვლებოდა აღსრულებულად და მის მიმართ ვერ გავრცელდებოდა მარეაბილიტაციური ზომები, რამდენადაც მას (ნაწილობრივ - 11 წლიდან 9 წელი) დანიშნული სასჯელი მოხდელი ექნებოდა სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული განაჩენის საფუძველზე და არა სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე.**

რაც შეეხება განსახილველ შემთხვევას, კერძოდ, აღსრულებული ჯარიმის ახალ განაჩენში გათვალისწინებლობის გამო მოსარჩელისათვის თანხის დაბრუნების მოთხოვნის საფუძვლიანობას, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ ვ. ლ-ის მიმართ გამამართლებელი განაჩენი არ დამდგარა. მან ჯარიმის სახით დაკისრებული თანხა - 600 000 ლარი გადაიხადა და სასჯელი მოიხადა არა უსაფუძვლოდ, არამედ ჯარიმის გადახდის მომენტში კანონიერ ძალაში არსებული განაჩენის საფუძველზე. შესაბამისად, ახალი განაჩენით განსაზღვრული მხოლოდ საპატიმრო სასჯელი ვერ უკუაქცევს იმ შედეგებს, რომლებიც კანონიერ ძალაში შესული განაჩენის ჯარიმის ნაწილში აღსრულების საფუძველზე შთანთქმის პრინციპის სისხლის სამართლის კოდექსში დანერგვამდე წარმოიშვა. **საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სასჯელის დანიშვნის შეკრებილობის პრინციპის შთანთქმის პრინციპით შეცვლის საფუძველზე განაჩენის გადასინჯვა მიმართულია არა იმ მდგომარეობის აღდგენისაკენ, რომელიც უკვე აღსრულებული სასჯელის აღსრულებამდე არსებობდა, არამედ სასჯელის აღსრულებელი ნაწილის მსჯავრდებულის სასარგებლოდ სრულად ან ნაწილობრივ შემსუბუქებისაკენ.** საკასაციო პალატა მიზანშეწონილად მიიჩნევს ასევე მიუთითოს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2016 წლის 13 აპრილის #3/1/633,634 გადაწყვეტილებაზე საქმეზე „საქართველოს უზენაესი სასამართლოს კონსტიტუციური წარდგინება საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 269-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტის კონსტიტუციურობის თაობაზე და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს კონსტიტუციური წარდგინება საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 306-ე მუხლის მე-4 ნაწილის და 269-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტის კონსტიტუციურობის თაობაზე“. მითითებულ გადაწყვეტილებაში საკონსტიტუციო სასამართლომ განმარტა, რომ სისხლისსამართლებრივი „**პასუხისმგებლობის გამაუქმებელი კანონი არ გამოიყენება და არ ახდენს გავლენას კანონიერ ძალაში შესული განაჩენით დანიშნულ სასჯელზე, რომელიც უკვე აღსრულდა სრულად ან ნაწილობრივ.**“ მართალია, განსახილველი შემთხვევა არ შეეხება პასუხისმგებლობის გაუქმებას, თუმცა მოხმობილი განმარტების შინაარსის გათვალისწინებით, სრულად ან ნაწილობრივ აღსრულებულ სასჯელებზე ანალოგიური მიდგომით ვერ იქნება გავრცელებული პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი კანონმდებლობა.

ამასთან, საგულისხმოა, რომ მოსარჩელე საქართველოს უზენაეს სასამართლოში გამართულ სასამართლო სხდომებზე მიუთითებდა, რომ იმ შემთხვევაში, თუკი იგი არ გადაიხდიდა სასჯელის სახით შეფარდებულ ჯარიმას, გადასინჯვის შედეგად მას გაუქარწყლდებოდა აღნიშნული თანხის გადახდის ვალდებულება. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ ასეთ შემთხვევაში, ჯარიმის ნაწილში სასჯელი ჩაითვლებოდა აღსრულებულად, რის გამოც, ცხადია, შთანთქმის პრინციპის საფუძველზე, დანიშნული უფრო მკაცრი სასჯელი - თავისუფლების აღკვეთა შთანთქავდა **აღსრულებულ** ჯარიმას და მოსარჩელეს მოეხსნებოდა ჯარიმის გადახდის ვალდებულება.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სისხლის სამართლის პოლიტიკის ცვლილება მწვავე სახელმწიფოებრივ საჭიროებებს ეფუძნება, რის გამოც სახელმწიფოს უნდა ჰქონდეს კანონმდებლობის ქვეყანაში არსებულ მდგომარეობასთან ადაპტაციის ეფექტური შესაძლებლობა. მოსარჩელის მოსაზრებათა გათვალისწინების შემთხვევაში, ვ. ლ-ის მსგავს მდგომარეობაში მყოფი სხვა პირების მიმართაც სახელმწიფოს წარმოემობოდა მატერიალური პასუხისმგებლობა, რის შედეგადაც სახელმწიფოს დაეკისრებოდა გაუმართლებლად დიდი მოცულობით ფისკალური ტვირთი, რის გამოც მას შესაძლოა სამომავლოდ თავი შეეკავებინა სისხლისსამართლებრივი პოლიტიკის შემსუბუქებისაკენ.

განსახილველ შემთხვევაში, „საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ“ 2013 წლის 17 აპრილის კანონის განმარტებით ბარათში აღნიშნულია, რომ კანონპროექტის მიღება არ გამოიწვევს სახელმწიფოს ახალ ფინანსურ ვალდებულებებს. იქვე მითითებულია, რომ კანონპროექტის მიღებას გავლენა არ ექნება იმ პირთა ფინანსურ შედეგებზე, რომელთა მიმართაც ვრცელდება კანონპროექტის მოქმედება. არა მხოლოდ ხსენებული კანონპროექტის შინაარსის, არამედ ასევე თავად სისხლის სამართლის პროცესში შთანთქმის პრინციპის დანერგვის მიზნის მხედველობაში მიღებით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კანონმდებელმა თავიდანვე დააზღვია ის ფინანსური რისკები, რომელიც შესაძლოა მსჯავრდებულ პირთა მიმართ არსებული განაჩენების გადასინჯვის შედეგად აღსრულებული ჯარიმების უკან დაბრუნებას გამოეწვია.

ამდენად, ზემოხსენებული გარემოებების გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ მოცემულ შემთხვევაში, სახეზე არ არის არც კანონიერების პრინციპის საწინააღმდეგოდ სახელმწიფო ბიუჯეტში სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე მოსარჩელის ქონების მოქცევისა და არც ვ. ლ-ის ხარჯზე სახელმწიფო ბიუჯეტის უსაფუძვლოდ გამდიდრების შემთხვევა, რამდენადაც ვ. ლ-ისათვის ჯარიმის დაკისრება და აღსრულება მოხდა აღსრულების დროისათვის კანონიერ ძალაში არსებული სასამართლო განაჩენის საფუძველზე. შესაბამისად, არ

არსებობს ვ. ლ-ისათვის მის მიერ გადახდილი 600 000 ლარის სახელმწიფო ბიუჯეტიდან უკან დაბრუნების ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძველი.

ამასთან, საკასაციო პალატა დამატებით განმარტავს, რომ აღსრულებული სასჯელის - გადახდილი ჯარიმის მსჯავრდებულისათვის უკან დაბრუნების საკითხთან დაკავშირებით საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატას ჰქონდა სისხლისსამართლებრივი მატერიალური და პროცესუალური ნორმების გამოყენების გზით როგორც უშუალოდ შთანთქმის პრინციპის, აგრეთვე, სისხლის სამართლის ნორმის უკუძალის ფარგლების დადგენა-განმარტების უკეთესი სამართლებრივი პოზიცია. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის მხრიდან აღნიშნული საკითხის სისხლის სამართლის წარმოების ფარგლებშივე გადაწყვეტა ასევე უზრუნველყოფდა პროცესის ეკონომიურობას და მოსარჩელე მხარის მხრიდან უშედეგო 7-წლიანი სამართლებრივი ბრძოლისათვის გაწეული საპროცესო ხარჯების დაზოგვას.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ ვ. ლ-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს და უცვლელად უნდა დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 9 ივლისის გადაწყვეტილება.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი :

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა :

1. ვ. ლ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 9 ივლისის გადაწყვეტილება;
3. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

თავმჯდომარე

მ. ვაჩაძე

მოსამართლეები:

ნ. სხირტლაძე

ბ. სტურუა

[← უკან](#)

[«წინა შემდეგა»](#)